

O sută de ani de la evenimentele din 1921 (Meoraot Tarpa) מאורעות תרפ"א

În luna mai a avut loc marea criză de securitate națională a acestui an, operațiunea din Gaza numită „Paznicul zidurilor”. Acestea i s-au adăugat numeroase ciocniri între evrei și arabi cetățeni israelieni în câteva orașe cu populație mixtă, cum ar fi Lod, Jaffa, Haifa, Akko etc. Din păcate asemenea evenimente nu sunt o noutate, precedentele fiind cele din anul 2000, când avuseseră loc ciocniri cu poliția în afara satelor arabe.

Prima dintre ele s-a petrecut acum exact o sută de ani, în mai 1921, la Jaffa, când arabii i-au atacat pe evrei, făcând multe victime. Aceste atacuri sunt cunoscute în istorie ca „Evenimentele din 1921 sau *Meoraot Tarpa* (*Tarpa* sau תרפ"א este notarea cu litere a anului evreiesc 5681, care corespunde anului 1921). Acestea au fost primele ciocniri în masă între arabi și evrei. Până atunci existaseră numai incidente limitate, de obicei în scop de jaf.

În 1921 populația Palestinei număra 42.000 de suflete, din care 16.000 de evrei. Zece mii dintre aceștia erau imigranți veniți recent, după sfârșitul Primului Război Mondial.

Situația din Orientul Mijlociu era foarte tensionată din pricina rezultatelor Primului Război Mondial și împărțirea regiunii între Marea Britanie și Franța. Liderii arabilor au cerut înființarea unui stat numit „Imperiul Arab al Siriei”, dar Congresul din San-Remo nu a ținut seamă de cererea lor și a aprobat împărțirea Imperiului Otoman după acordul Sykes-Picot.

Revoltele au izbucnit imediat, chiar în 1920, în diferite regiuni din fostul Imperiu Otoman. Ultima nădejde și-au pus-o în secretarul de stat pentru colonii, Winston Churchill, care a vizitat regiunea în martie 1921, în drum spre Cairo, pentru a căuta o soluție la această chestiune. Trecând prin Palestina, a fost vizitat de o delegație a comitetului executiv arab care i-a cerut să anuleze dreptul evreilor la un cămin național, după cum specifica Declarația Balfour, să oprească imigrația evreilor și să înființeze un guvern național arab. Churchill le-a răspuns că guvernul britanic recunoaște Declarația Balfour și dreptul poporului evreu la un cămin național în Palestina.

În dimineața zilei de 1 mai 1921 o hoardă de arabi din Jaffa i-a atacat pe evreii din oraș. La prânz au avut loc două manifestații de 1 mai, una organizată de partidul socialist Ahdut Haavoda, cealaltă de către partidul comunist, cu lozinci în idiș. Cele două grupuri s-au ciocnit între ele. Britanicii au decis că revolta a pornit de aici, dar atacurile arabilor începuseră mai devreme. Grupuri de arabi din Jaffa și din alte orașe au atacat câteva clădiri locuite de evrei. Printre ele a fost căminul de imigranți Bet Haolim de pe lângă spitalul francez din Jaffa. A fost chemată poliția, dar polițiștii, care erau arabi, în loc să-i apere pe evrei, au tras în ei. În această clădire au fost măcelăriți 14

evrei. O altă zonă atacată a fost *Batei Varşa*, unde trăiau evrei localnici. Ei aveau arme ca să se apere și au primit ajutor din orașelul alăturat, Tel Aviv, precum și din alte părți ale țării. În urma acestor atacuri și a acțiunilor polițiștilor arabi, evreii din organizația para-militară *Hakibut Hahaşai* (Kibuțul secret) au hotărât să se răzbune și să-l lichideze pe comandantul poliției locale, Tawfik Bey. Misiunea a fost îndeplinită de Yerachmiel Lukacher în 17 ianuarie 1923.

Printre victimele acestor incidente s-a numărat Iosef Haim Brenner, unul din cei mai importanți scriitori moderni în limba ebraică. Un grup de scriitori și artiști au rămas blocați într-o casă din Jaffa. A doua zi, 2 mai, au încercat să scape, dar spre ghinionul lor, casa se afla peste drum de cimitirul musulman, unde tocmai avea loc înmormântarea unui tânăr arab mort în aceste incidente. Participanții i-au atacat pe evrei cu topoare și bâte, omorând șase dintre ei, printre care și pe Brenner. Ei au fost înmormântați într-un mormânt comun în cimitirul Trumpeldor din Tel Aviv.

În urma măcelului din Jaffa a fost reorganizat sistemul de apărare al evreilor și a fost întărită organizarea administrativă.

În 11 mai, la ordinul primului guvernator britanic, Herbert Samuel, s-a înființat la Tel Aviv „consiliul orășenesc” (*Township*), nucleul viitoarei primărie. Încă din 8 mai a fost înființată un fel de poliție locală.

Aceasta a fost una din primele acțiuni ale grupului Hagana (care fusese înființat în vara anului 1920). Nouă mii de refugiați evrei din Jaffa au refuzat să se întoarcă și au rămas la Tel Aviv. Ca urmare, populația Tel Aviv-ului a crescut simțitor, ajungând la 12.000 de suflete, la sfârșitul anului 1922.

Când vestea întâmplărilor din Jaffa a ajuns la orașul Petah Tikva, conducătorii locali s-au întrunit și au ales un comitet de apărare în frunte cu Avraham Şapira. Locuitorii celor două sate din nordul orașului, Kfar Sava și Ein Hai (astăzi Kfar Malal) au cerut să se alătore și ei acestei inițiative. În dimineața zilei de 5 mai, un grup de 400 de arabi a atacat orașul Petah Tikva. Apărătorii evrei le-au ieșit în cale.

Arabii erau înarmați și au omorât câțiva evrei. O unitate militară britanică (compusă din hinduși) a venit în apărarea evreilor. Soldații au deschis focul, omorând numeroși arabi. Între timp, un alt grup de 400 de arabi se apropia de oraș dinspre sud. Din nou soldații au deschis focul. Ciocnirile din Petah Tikva s-au terminat cu 28 de morți arabi și 4 morți evrei.

La nord de Petah Tikva, în colonia (*moşava*) Hadera, locuiau 600 de evrei. În orașul arab apropiat, Tulkarem, circula zvonul că la Jaffa evreii măcelăresc femei și copii. În noaptea de 6 mai o mare mulțime de țărani arabi a atacat Hadera. Apărătorii evrei au tras asupra celor care se apropiau. Arabii au apucat să jefuiască câteva case abandonate de evrei și să le dea foc. 14 case au fost jefuite sau incendiate. Armata britanică era staționată lângă gară. Un avion militar a descoperit încă o coloană de 500 de arabi în drum spre Hadera și i-a atacat cu bombe și cu mitraliere.

În aceeași zi, 6 mai, în orașul Ramla era o sărbătoare locală. La sfârșit, un mare grup de petrecăreți au pornit spre orașul apropiat, Rehovot. Evreii care îi așteptau în afara orașelului, au tras în ei și i-au alungat.

În urma acestor masacre, arabii au omorât 47 de evrei și au rănit 140, iar armata britanică a omorât 148 de arabi și a rănit 73, apărându-i pe evrei.

Serviciile de informații ale organizației Hagana nu prevăzuseră amploarea evenimentelor. Acest lucru explică numărul mare de morți și răniți din primele zile la Jaffa. Consecințele au fost grave pentru populația evreiască. La Jaffa și Tel Aviv s-a declarat legea marțială și mulți cetățeni au fost condamnați pentru purtare de arme, care a fost interzisă. Multe orașe arabe au primit amenzi colective. Flota militară britanică a fost chemată la Jaffa. Primul vas a sosit în 5 mai.

În 14 mai, guvernatorul britanic, Herbert Samuel, (care era și el evreu) a ordonat sistarea temporară a imigrației evreilor, oprind chiar 150 de imigranți care erau pe drum. În 3 iunie, ziua de naștere a regelui, guvernatorul a anunțat că imigrația va fi limitată în funcție de capacitatea economică a țării. Hotărârea lui a fost aprobată de guvern și de parlamentul din Londra. Au fost și alte restricții, dar mai puțin grave.

Restricțiile erau menite să liniștească atmosfera, dar ele au rămas fără efect. După numai câteva luni, în 2 noiembrie, ziua Declarației Balfour, Mișcarea Națională Palestiniană a organizat în toată țara marșuri de protest, repetate anual. Ciocniri violente între evrei și arabi, soldate cu multe victime evreiești, s-au repetat în 1929 (<https://baabel.ro/2019/09/tulburarile-din-palestina-din-anul-1929/>), 1936, 1939, în anii 40, culminând cu Războiul de Independență, când toate țările arabe au pornit contra Israelului.

Până în 1966 arabii israelieni au fost sub autoritate militară: nu puteau părăsi localitățile unde trăiau decât cu aprobarea poliției, în multe posturi, de exemplu învățători și profesori, nu puteau lucra decât cu aprobarea Serviciului de Securitate (*Şin Bet*) etc. Ciocnirile cu evreii sau cu poliția israeliană reapar din când în când, așa cum a fost și anul acesta. Între timp a continuat însă integrarea tinerilor arabi în societatea israeliană. Astăzi tinerii vorbesc perfect limba ebraică, mulți se îmbracă modern și chiar provocator, lucrează aproape în toate domeniile. Universitățile sunt pline de studenți și de profesori arabi. În spitale sunt din ce în ce mai mulți medici și asistenți arabi. În noul parlament, în noul guvern, un arab va sta în fruntea unei comisii extrem de importante – Comisia parlamentară pentru Afaceri Interne.

Avem cu toții speranța că arabii musulmani, creștini, druzi etc, care reprezintă aproape un sfert din populația Israelului, vor fi în curând o parte constructivă a statului Israel, umăr la umăr cu vecinii evrei.

A apărut în revista „Baabel”, iunie 2021